

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v právnej veci žalobkyne : **L. I.**, bývajúca v B., zastúpená JUDr. J. H., advokátom v B., proti žalovaným : **1/ U.**, **2/ R. R.**, bývajúci v B., zastúpený JUDr. V. K., advokátom v B., **o zaplatenie 7 942,71 € s prísl.**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp.zn. 11 C 136/2003, o dovolaní žalovanej 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 22. marca 2011 sp.zn. 14 Co 410/2009

t a k t o :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 22. marca 2011 sp.zn. 14 Co 410/2009 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave z 28. júna 2011 sp.zn. 14 Co 410/2009 a opravným uznesením Krajského súdu v Bratislave z 28. júna 2011 sp.zn. 14 Co 410/2009 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 29. júla 2009 č.k. 11 C 136/2003-220 návrh voči žalovanej 1/ zamietol, žalovaného 2/ zaviazal zaplatiť žalobkyni 3 812,50 € a úroky z omeškania vo výške 13 % od 10.7.2003 do zaplatenia, úroky z omeškania nad 13 % zamietol, návrh vo zvyšku sumy 4 227,34 € a úrokov z omeškania 17,6 % od 23.6.2002 do 10.7.2003 zamietol. Vyslovil, že žalobkyňa je povinná zaplatiť žalovanej 1/ trovy konania vo výške 44,81 €, žalovaný 2/ je povinný zaplatiť žalovanej 1/ trovy konania vo výške 44,81 €, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Žalobkyňa a žalovaný 2/ nemajú právo na náhradu trov konania.

Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že škody na motorovom vozidle spôsobil žalovaný 2/ pod vplyvom alkoholu a táto okolnosť bola objektívne zistená v trestnom konaní. Ako vyplýva z poistných podmienok žalovanej 1/, poistenie motorových vozidiel sa nevzťahuje na škodu, ktorá síce vznikla pri vedení motorového vozidla, ktorú však vodič spôsobil na poistenej veci následkom požitia alkoholu alebo iných návykových látok. Z textu

poistných podmienok vyplýva, že osoba vodiča nemusí byť totožná s osobou poisteného, čo je nesporné aj z formulácie čl. 4 ods. 2 „pokiaľ poistený zveril vedenie motorového vozidla osobe“, žalovaná 1/ teda postupovala v súlade s poistnými podmienkami, ktoré tvorili prílohu k poistnej zmluve a z obsahu ktorých sa mala a mohla žalobkyňa oboznámiť. Za škodu zodpovedá žalovaný 2/, ktorý ju spôsobil haváriou vozidla v dôsledku nezvládnutia vedenia motorového vozidla pod vplyvom alkoholu. Prihliadol aj na ustanovenie § 441 Občianskeho zákonníka o zodpovednosti poškodeného za vznik škody. V tomto konkrétnom prípade bolo preukázané, že kľúče od motorového vozidla odovzdal tretím osobám vrátane žalovaného 2/ syn žalobkyne a synovia žalobkyne, v tom čase maloletí, umožnili zobrať vozidlo z garáže. Ich konanie malo teda podstatný vplyv na vznik škody, avšak vzhľadom na ich vek za ich konanie ako aj následky takéhoto konania zodpovedá zákonný zástupca, v danom prípade žalobkyňa. Teda ustálil, že 52 % škody znáša žalobkyňa a 48 % znáša žalovaný 2/. Žalobkyňa žiadala náhradu škody vo výške 7 942,71 € a keďže žalovaný 2/ bol zaviazaný na zaplatenie škody 3 812,50 €, súd vo zvyšku návrh zamietol. O povinnosti žalovaného 2/ zaplatiť žalobkyni úroky z omeškania rozhodol podľa § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka, § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 3 Nariadenia vlády SR č. 87/95, keď žalovaný 2/ sa dostal do omeškania s plnením peňažného dlhu dňa 10.7.2003 v dôsledku výzvy žalobkyne. Úroky z omeškania v tom čase vzhľadom na dvojnásobok diskontnej sadzby NBS mali výšku 13 %.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobkyne ako aj žalovaného 2/ rozsudkom z 22. marca 2011 č.k. 14 Co 410/2009-269 zmenil rozsudok Okresného súdu Bratislava II č.k. 11 C 136/2003-220 zo dňa 29. júla 2009 v napadnutých častiach tak, že zaviazal žalovanú 1/ a žalovaného 2/ zaplatiť žalobkyni spoločne a nerozdielne 3 812,50 € s 13 % úrokom z omeškania od 10.7.2003 až do zaplatenia. Účastníkom nepriznal náhradu trov prvostupňového konania. Uložil žalovanej 1/ zaplatiť žalobkyni k rukám právneho zástupcu náhradu trov odvolacieho konania v sume 229,99 € do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku.

V odôvodnení uviedol, že v predmetnom konaní o odvolacom konaní po úprave žalovaného petitu zostala istina 7 942,71 € s 13 % úrokom z omeškania od 10.7.2003 až do zaplatenia. Súd prvého stupňa zamietol žalobu voči žalovanej 1/, pretože dospel k záveru, že na prejednávany prípad sa vzťahuje výluka z poistenia podľa čl. 4 bod 2 poistných podmienok poistenia motorových vozidiel, podľa ktorého sa poistenie nevzťahuje na škodu, ktorú vodič spôsobil následkom požitia alkoholu alebo iných návykových látok, alebo pokiaľ poistený

zveril vedenie poisteného motorového vozidla osobe, ktorá bola v tom čase pod vplyvom týchto látok. Z ustáleného skutkového stavu vyplynulo, že žalovaný 2/ jazdil na motorovom vozidle pod vplyvom alkoholu, pričom súd prvého stupňa si osvojil výklad tohto článku poistných podmienok v súlade so žalovanou 1/, že výluka platí v každom prípade, ak vozidlo viedol vodič pod vplyvom alkoholu. Odvolací súd vyhodnotil ako správnu odvoláciu námietku žalobkyne, že takýto výklad je neprímerane extenzívny a nelogický v kontexte s celým obsahom poistných podmienok. Už zo samotného obsahu tohto článku logicky vyplýva, že za vodiča pre účely poistnej zmluvy treba považovať osobu poisteného, ktorý vedie poistené motorové vozidlo pod vplyvom alkoholu alebo ktorý zverí poistené motorové vozidlo osobe pod vplyvom alkoholu. Nemôže byť na ťarchu poisteného taký výklad, ktorý by vylúčil poistné plnenie vo všetkých prípadoch, kedy sa motorové vozidlo dostane z dispozície poisteného, napr. odcudzením a vedie ho tretia osoba pod vplyvom alkoholu. Tomu zodpovedá i judikačná činnosť Ústavného súdu Slovenskej republiky, na ktorú poukázala žalobkyňa v podanom odvolaní. Dospel teda k záveru, že neboli splnené podmienky pre výluku spornej poistnej udalosti z poistenia motorového vozidla žalobkyne ako poškodenej osoby zničením vozidla následkom havárie spôsobenej žalovaným 2/.

Stotožnil sa so závermi súdu prvého stupňa pokiaľ ide o posúdenie spoluzodpovednosti poškodeného podľa § 441 Občianskeho zákonníka na vzniku škody. Podľa § 422 ods. 1 Občianskeho zákonníka zodpovedá za škodu spôsobenú maloletými ten, kto je povinný vykonávať nad nimi dohľad. Podľa § 442 ods. 2 Občianskeho zákonníka sa osoba vykonávajúca dohľad zbaví zodpovednosti ak preukáže, že náležitý dohľad nezanedbala. Žalobkyňa nechala bez dohľadu v dispozícii svojich maloletých synov spoločný byt a súčasne kľúče od garáže a poisteného motorového vozidla. Synovia túto situáciu využili na pozvanie priateľov, spolu požívali alkohol a zjavne motivovaní túžbou po zábave a dobrodružstve neskôr spoločne odišli na motorovom vozidle žalobkyne, ktoré viedol žalovaný 2/ pod vplyvom alkoholu, čo následne viedlo k havárii a zničeniu motorového vozidla. Pokiaľ maloletí synovia žalobkyne neboli dostatočne vedení k tomu, aby nezneužili poskytnutú voľnosť uvedeným spôsobom, spoluzodpovedá žalobkyňa ako ich matka za vzniknutý následok. Súd prvého stupňa preto správne ustálil pomer spoluzodpovednosti medzi účastníkmi konania.

Odvolací súd vyhodnotil ako nedôvodné odvolanie žalovaného 2/, ktorý namietal v spore svoju pasívnu legitímáciu. Zavinenie žalovaného 2/ na dopravnej nehode pod vplyvom

alkoholu bolo zistené v trestnom konaní, v ktorom bol právoplatne odsúdený a žalobkyňa bola so svojim nárokom voči nemu odkázaná na občianskoprávne konanie. Skutočnosť, že žalobkyňa má uzavretú poisťnú zmluvu so žalovanou 1/ nezbavuje žalovaného 2/ zodpovednosti za náhradu škody. Aj v prípade, ak by vzniknutú škodu žalobkyňa v celosti uhradila žalovaná 1/, vznikol by jej voči žalovanému 2/ regresný nárok na zaplatenie čiastky, ktorú za žalovaného 2/ žalobkyňa uhradila.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti odvolací súd podľa § 220 O.s.p. čiastočne zmenil napadnutý rozsudok tak, že na zaplatenie časti žalovanej istiny 3 812,50 € s 13 % úrokom z omeškania od 10.7.2003 až do zaplatenia žalobkyňa, zaviazal žalovaných 1/, 2/ spoločne a nerozdielne. Z rovnakých dôvodov odvolací súd nezistil dôvody na zmenu časti napadnutého rozsudku, ktorou súd prvého stupňa žalobu žalobkyne o zaplatenie sumy 4 227,34 € s príslušenstvom zamietol.

Proti rozsudku odvolacieho súdu do výrokov 1 a 3 podala dovolanie žalovaná 1/, ktorého prípustnosť odôvodňovala z ustanovenia § 238 O.s.p. a dôvodnosť z ustanovenia § 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p. V dovolaní uviedla, že pokiaľ odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa mal skúmať aj v akom rozsahu vznikol nárok žalobkyne voči každému zo žalovaných. Miera spoluzavinenia žalobkyne 52 % vyjadruje zároveň aj mieru porušenia základnej prevenčnej povinnosti vo vzťahu k vzniku škody. Mal za to, že vzhľadom k uvedenému, keďže výška škody na motorovom vozidle bola ustálená v konaní po znaleckom dokazovaní na 17 040,89 €, tak potom žalobkyňa musí znášať v dôsledku porušenia prevenčnej povinnosti časť škody vo výške zodpovedajúcej 52 %, t.j. sumu 8 861,26 €. Žalovaná 1/ uhradila žalobkyňa ešte pred podaním návrhu časť poisťného plnenia ako zálohu 9 294,30 €, čiže sumu vyššiu ako zodpovedá 48 % škody. Ďalej mal za to, že pokiaľ súd zaviazal žalovaných spoločne a nerozdielne (v zmysle nesprávneho návrhu žalobkyne) mal sa zaoberať aj podielmi dlžníkov, t.j. žalovaných na vzniku škody. Súd totiž bez ďalšieho zaviazal oboch žalovaných spoločne a nerozdielne, hoci povaha plnenia – keď nárok voči žalovanej 1/ je nárokom voči poisťovateľovi titulom uzavretej poisťnej zmluvy, t.j. s nárokom na poisťné plnenie, kdežto nárok voči žalovanému 2/ je nárokom na náhradu škody zo zodpovednosti za škodu, takéto nerozdielne spoločenstvo vylučuje. Ak súd zaviazal žalovaných spoločne a nerozdielne a zároveň neurčil podiely dlžníkov, sú podiely dlžníkov v zmysle § 511 ods. 2 rovnaké, čím súd de facto znemožnil regres poisťovateľa, t.j. žalovanej 1/ voči žalovanému 2/ v zmysle ustanovenia § 813 Občianskeho zákonníka.

Navrhla, aby dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Uznesením z 28. júna 2011 č.k. 14 Co 410/2009-293 odvolací súd doplnil rozsudok zo dňa 22. marca 2011 č.k. 14 Co 410/2009-269 o výrok, že žalovaná 1/ je povinná zaplatiť žalobkyni náhradu trov odvolacieho konania v čiastke 140,31 € do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Opravným uznesením z 28. júna 2011 č.k. 14 Co 410/2009-295 odvolací súd opravil rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 22. marca 2011 č.k. 14 Co 410/2009-269 v časti výroku vo veci samej tak, že správne má znieť : „Krajský súd v Bratislave rozsudok Okresného súdu Bratislava II v Bratislave č.k. 11 C 136/2003-220 zo dňa 29.7.2009 v napadnutých častiach mení tak, že žalovaná 1/ a žalovaný 2/ sú povinní zaplatiť žalobkyni spoločne a nerozdielne 3 812,50 € s 13 % ročným úrokom z omeškania od 10.7.2003 až do zaplatenia. Zvyšná časť rozsudku zostáva týmto uznesením nedotknutá“.

Žalobkyňa a žalovaný 2/ sa k dovolaniu žalovanej 1/ písomne nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), preskúmal rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je treba zrušiť.

V zmysle § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami

uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť skúmať, či napadnutý rozsudok nebol vydaný v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. (§ 242 ods. 1 O.s.p.), zaoberal sa dovolací súd najprv otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. O vadu tejto povahy ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdu, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo súd bol nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Uvedené procesné vady neboli v dovolaní namietané a v dovolacom konaní nevyšli vady v zmysle § 237 písm.a/ až e/, g/ najavo.

Dovolací súd však zistil, že konanie pred odvolacím súdom je postihnuté vadou v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť taký postup súdu, ktorým znemožní realizáciu tých procesných práv, ktoré účastníkom občianskeho súdneho konania procesné predpisy priznávajú za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

Vady konania vymedzené v zhora citovaných častiach ustanovenia § 237 O.s.p. sú porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, toto právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, Séria A, č. 303-A), Komisie (napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (Nález z 12. mája 2004 sp.zn. I. ÚS 226/03), treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

Pretože povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vyporiada i so špecifickými námietkami účastníka; porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na druhej strane sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite, skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky s jeho dôvodmi) v rámci využitia prípadne riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov.

Ak potom nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm.f/ O.s.p. a zároveň aj dôvodnosť podaného dovolania.

Dovolací súd po preskúmaní danej veci zistil, že okresný súd žalobu voči žalovanej 1/ zamietol, pretože dospel k záveru, že na prejednávany prípad sa vzťahuje výluka z poistenia podľa čl. 4 bod 2 poistných podmienok poistenia motorových vozidiel, podľa ktorého sa poistenie nevzťahuje na škodu, ktorú vodič spôsobil následkom požitia alkoholu alebo iných návykových látok, alebo pokiaľ poistenec zveril vedenie poisteného motorového vozidla osobe, ktorá bola v tom čase pod vplyvom týchto látok. Uzavrel, že za škodu zodpovedá žalovaný 2/, ktorý ju spôsobil haváriou vozidla a tohto aj zaviazal na úhradu predmetnej škody, keď prihliadol na zodpovednosť poškodeného, ktorú určil tak, že žalobkyňa znáša 50 % škody a žalovaný 2/ 48 %. Krajský súd zmenil rozhodnutie okresného súdu a uložil obom žalovaným zaplatiť žalobkyni spoločne a nerozdielne istinu 3 812,50 € s príslušným úrokom, keď uzavrel, že neboli splnené podmienky pre výluku z pôvodnej poistnej udalosti z poistenia motorového vozidla žalobkyni ako poškodenej osoby zničením vozidla následkom havárie spôsobenej žalovaným 2/. Stotožnil sa so závermi súdu prvého stupňa pokiaľ ide o posúdenie spoluzodpovednosti poškodeného podľa § 441 Občianskeho zákonníka na vzniku škody ako aj s ustálením pomeru spoluzodpovednosti medzi účastníkmi konania. Namietanie pasívnej legitimácie zo strany žalovaného 2/ vyhodnotil ako nedôvodné, s tým, že hoci žalobkyňa má uzavretú poistnú zmluvu so žalovanou 1/ nezbavuje to žalovaného 2/ zodpovednosti za náhradu škody. Ak by aj vzniknutú škodu žalobkyni v celosti uhradila žalovaná 1/, vznikol by jej voči žalovanému 2/ regresný nárok na zaplatenie čiastky, ktorú za žalovaného 2/ žalobkyni uhradila. Odvolací súd vo svojom zmeňujúcom rozhodnutí zaviazal oboch žalovaných na zaplatenie istiny s príslušným úrokom spoločne a nerozdielne. Hoci povaha plnenia – keď nárok voči žalovanej 1/ je nárokom voči poisťovateľovi titulom

uzavretej poisťnej zmluvy, t.j. nárokom na poisťné plnenie a nárok voči žalovanému 2/ je nárokom na náhradu škody zo zodpovednosti za škodu, pričom svoje rozhodnutie ohľadne solidarity v zmysle ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p. vôbec neodôvodnil.

Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musí vypoariadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na výsledky vykonaného dokazovania a zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Účelom odôvodnenia rozsudku je logicky, vnútorne kompaktné a neprotirečivo vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Účelom odôvodnenia rozsudku je predovšetkým preukázať správnosť rozsudku. Odôvodnenie musí byť súčasne i prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutí v konaní o riadnom alebo mimoriadnom opravnom prostriedku, t.j. musí byť preskúmateľné.

Uvedená skutočnosť, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 237 písm.f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok odvolacieho súdu zrušil v spojení s uzneseniami odvolacieho súdu, ktoré s rozsudkom súvisia a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.). S poukazom na právnu úpravu dovolacieho konania nezaoberal sa napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti, ani ďalšími dôvodmi dovolania.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 veta tretia O.s.p.).

Záverom dovolací súd poznamenáva, že odvolací súd opomenul rozhodnúť o odvolaní žalobkyne do zamietavej časti rozsudku súdu prvého stupňa týkajúcej sa istiny 4 227,34 € s príslušenstvom.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 24. augusta 2012

JUDr. Jozef Kolcun, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová